

Donna Leon
Beestachtige zaken

2013
Uitgeverij XL
Leidschendam

Hoofdstuk 1

De man lag stil, zo stil als een stuk vlees op een hakblok, zo stil als de dood zelf. Hoewel het koud was in het vertrek, werd hij slechts bedekt door een dun katoenen laken dat zijn hoofd en nek vrij liet. Van een afstand gezien verhief zijn borst zich buitensporig hoog, alsof er een soort stut onder zijn rug was geduwd, in de lengte. Als die witte vorm een besneeuwde bergrug was geweest en de toeschouwer een vermoeide wandelaar aan het eind van een lange dag, geconfronteerd met de noodzaak hem over te steken, zou die wandelaar er zeker voor hebben gekozen de man in de lengte helemaal af te lopen om hem bij de enkels over te steken in plaats van bij de borst. De klim was te hoog en te steil, en wie wist wat voor moeilijkheden er wachtten bij de afdaling aan de andere kant?

Van opzij gezien sprong de onnatuurlijke hoogte van de borst onmiddellijk in het oog; van bovenaf gezien – als de wandelaar boven op een bergtop werd neergezet en op de man kon neerkijken – was het de nek die opviel. De nek – of misschien correcter: het ontbreken ervan. Eigenlijk was zijn nek een brede kolom die recht naar beneden liep van onder zijn oren tot zijn schouders. Er was geen versmalling, geen inspringing; de nek was even breed als het hoofd.

Ook opvallend was de neus, nu nauwelijks zichtbaar

en profil. Hij was geplet en opzijgeduwd; de huid ver-
toonde een patroon van schrammen en putjes. Er za-
ten ook schrammen en blauwe plekken op de rechter-
wang. Zijn hele gezicht was opgezwollen, de huid wit
en slap. Van bovenaf gezien zakte het vlees weg in een
holle boog onder de jukbeenderen. Zijn gezicht was
bleek, maar van meer dan de dood alleen. Dit was een
man die binnenshuis had geleefd.

De man had donker haar en een korte baard, die hij
misschien had laten staan in een poging de nek te ver-
hullen, hoewel het onmogelijk was zoiets langer dan
een seconde te verhullen. De baard zorgde voor een
visuele afleiding, maar zou bijna meteen worden ge-
zien als camouflage, niets anders, want hij liep langs
de kaaklijn en omlaag langs die kolom van een nek
alsof hij niet wist waar hij moest ophouden. Vanaf de-
ze hoogte gezien leek het bijna alsof hij langs de nek
omlaaggestroomd was en naar de zijkanten verdween,
een effect dat nog werd versterkt door de manier waar-
op de baard aan de zijkanten steeds witter werd.

Zijn oren waren verrassend teer, bijna vrouwelijk. Oor-
bellen zouden daar niet hebben misstaan, als die baard
er niet was geweest. Onder het linkeroor, net voorbij
het einde van de baard, liep onder een hoek van dertig
graden een roze litteken. Het was ongeveer drie cen-
timeter lang en zo breed als een potlood; de huid was
ruw, alsof degene die de huid had dichtgenaaid haast

had gehad, of zich er makkelijk van af had gemaakt omdat hij een man was, en een litteken voor een man niet iets was om je druk over te maken.

Het was koud in het vertrek, het enige geluid was het gebrom van de airconditioning. De zware borst van de man ging niet op en neer, en hij bewoog zich ook niet ongemakkelijk in de kou. Hij lag daar, naakt onder zijn laken, met zijn ogen dicht. Hij lag niet te wachten, want hij was het wachten ontstegen, zoals hij ook het te laat komen of het op tijd komen ontstegen was. Men zou in de verleiding kunnen komen om te zeggen dat de man alleen maar was. Maar dat zou niet waar zijn, want hij was niet meer.

Er lagen nog twee andere vormen in het vertrek, op soortgelijke wijze afgedekt, maar die lagen dichterbij de muren: de man met de baard lag in het midden. Als iemand die altijd liegt zegt dat hij een leugenaar is, vertelt hij dan de waarheid? Als in een kamer niemand in leven is, is die kamer dan leeg?

Achter in het vertrek werd een deur geopend en opengehouden door een lange, magere man in een witte laboratoriumjas. Hij bleef daar lang genoeg staan om een andere man voor hem langs naar binnen te laten gaan. De eerste man liet de deur los; die viel langzaam dicht en gaf een zachte, bijna vloeibare klik die toch luid weerklonk in het koude vertrek.

‘Hij ligt daar, Guido,’ zei dottor Rizzardi, die achter

Guido Brunetti, commissario di polizia van de stad Venetië, kwam aanlopen. Brunetti bleef staan, op de wijze van de wandelaar, en keek naar de witbedekte bergrug van de man. Rizzardi liep langs hem heen naar de tafel waarop de dode man lag.

‘Hij is drie keer onder in zijn rug gestoken met een heel smal mes. Nog geen twee centimeter breed, zou ik zeggen, en degene die het gedaan heeft was heel erg goed of heeft heel erg veel geluk gehad. Er zitten twee kleine blauwe plekken aan de voorzijde van zijn linkerarm,’ zei Rizzardi, die naast het lichaam bleef staan. ‘En hij heeft water in zijn longen,’ vervolgde hij. ‘Dus hij leefde nog toen hij in het water terechtkwam. Maar de moordenaar heeft een grote ader geraakt: hij had geen schijn van kans. Hij is in een paar minuten doodgebloed.’ Rizzardi voegde er macaber aan toe: ‘Voordat hij kon verdrinken.’ Voor Brunetti ernaar kon vragen zei de patholoog-anatoom: ‘Het is vannacht gebeurd, ruim na twaalfen, zou ik zeggen. Omdat hij in het water heeft gelegen, kan ik er niet meer van maken.’ Brunetti bleef staan waar hij stond, op enige afstand van de tafel, en keek afwisselend naar de dode man en de patholoog. ‘Wat is er met zijn gezicht gebeurd?’ vroeg hij, zich ervan bewust hoe moeilijk het zou zijn deze man op een foto te herkennen; hoe moeilijk het zelfs zou zijn om alleen maar naar een foto van dat kapotte, opgezwollen gezicht te kijken.

‘Ik denk dat hij naar voren is gevallen toen hij werd neergestoken. Hij was waarschijnlijk te zeer overrompeld om zijn handen uit te steken en zijn val te breken.’

‘Zou je een foto kunnen maken?’ vroeg Brunetti, die zich afvroeg of Rizzardi iets van de schade zou kunnen wegmoffelen.

‘Wou je mensen vragen om daarnaar te kijken?’ Het was geen antwoord waar Brunetti blij mee was, maar het was een antwoord. Vervolgens, na een korte stilte, zei de patholoog: ‘Ik zal doen wat ik kan.’

Brunetti vroeg: ‘En verder?’

‘Ik zou zeggen dat hij achter in de veertig is, in redelijk goede gezondheid, en niet iemand die met zijn handen werkt, maar meer dan dat kan ik niet zeggen.’

‘Waarom heeft hij zo’n vreemde vorm?’ vroeg Brunetti terwijl hij naar de tafel toe liep.

‘Bedoel je zijn borst?’ vroeg Rizzardi.

‘En zijn nek,’ zei Brunetti, wiens blik getroffen werd door de dikte ervan.

‘Dat heet de ziekte van Madelung,’ zei Rizzardi. ‘Ik heb erover gelezen, en herinner het me van de opleiding, maar ik heb het nooit eerder gezien. Alleen foto’s.’

‘Waardoor wordt het veroorzaakt?’ vroeg Brunetti, die naast de dode man kwam staan.

Rizzardi haalde zijn schouders op. ‘Wie zal het zeggen?’ Alsof hij net zelf een dokter zoiets had horen

zeggen, voegde hij er gauw aan toe: ‘Er is vaak een verband met alcoholisme, en soms met drugsgebruik, maar in dit geval niet. Hij was geen drinker, helemaal niet, en ik heb geen tekenen van drugsgebruik gezien.’ Hij zweeg even en vervolgde toen: ‘De meeste alcoholisten krijgen het niet, godzijdank, maar de meeste mannen die het wel krijgen – en het zijn bijna altijd mannen – zijn alcoholisten. Niemand lijkt goed te begrijpen waarom het gebeurt.’

Rizzardi ging dichterbij het lijk staan en wees naar de nek, die vooral dik was aan de achterkant, waar Brunetti iets zag wat leek op een kleine bochel. Voor hij ernaar kon vragen zei Rizzardi: ‘Dat is vet. Dat hoopt zich daar op.’ Hij wees naar de bult. ‘En daar.’ Hij wees naar iets wat eruitzag als borsten onder het witte laken, op de plaats waar die zich zouden bevinden op een vrouwenlichaam.

‘Het begint als ze in de dertig of in de veertig zijn en concentreert zich in het bovenste deel van het lichaam.’

‘Je bedoelt dat het gewoon komt opzetten?’ vroeg Brunetti, die zich zo iets probeerde voor te stellen.

‘Ja. Soms ook in het bovenste deel van de benen. Maar in zijn geval gaat het alleen om de nek en de borst.’ Hij zweeg even, in gedachten verzonken, en zei toen: ‘Ze worden tonrond, die arme kerels.’

‘Komt het veel voor?’ vroeg Brunetti.

‘Nee, helemaal niet. Ik denk dat er maar een paar hon-

derd gevallen beschreven zijn.’ Hij haalde zijn schouders op. ‘We weten er eigenlijk niet zoveel van.’

‘Verder nog iets?’

‘Hij is over een ruw oppervlak gesleept,’ zei de patholoog, die Brunetti naar het voeteneind van de tafel leidde en het laken optilde. Hij wees naar de achterkant van de hiel, waar de huid geschaafd en kapot was. ‘Er zijn ook aanwijzingen aan de onderkant van zijn rug.’

‘Voor wat?’

‘Iemand heeft hem onder zijn oksels gepakt en voortgesleept over de grond, zou ik zeggen. Er zit geen grind in de wond,’ zei hij, ‘dus die grond was waarschijnlijk van steen.’ Ter verduidelijking voegde Rizzardi eraan toe: ‘Hij droeg maar één schoen, een instapper. Dat suggereert dat de andere eraf gegleden is.’

Brunetti deed een paar stappen terug naar het hoofd van de man en keek neer op het bebaarde gezicht. ‘Heeft hij lichte ogen?’ vroeg hij.

Rizzardi keek hem verbaasd aan. ‘Blauwe. Hoe wist je dat?’

‘Ik wist het niet,’ antwoordde Brunetti.

‘Waarom vroeg je het dan?’

‘Ik geloof dat ik hem wel eens gezien heb,’ antwoordde Brunetti. Hij keek nog eens goed naar de man, naar zijn gezicht, de baard, de brede kolom van zijn nek. Maar zijn geheugen liet hem in de steek, afgezien van zijn zekerheid omtrent de ogen.

‘Als je hem inderdaad wel eens gezien hebt, zou je dat toch nog weten?’ Het lichaam van de man was antwoord genoeg op Rizzardi’s vraag.

Brunetti knikte. ‘Ik weet het, maar als ik hem door mijn gedachten laat gaan komt er niets.’ Dat hij zich zoiets uitzonderlijks als het uiterlijk van deze man niet kon herinneren, zat Brunetti meer dwars dan hij wilde toegeven. Had hij een foto gezien, ergens in een politiedossier, of was het een afbeelding geweest in iets wat hij gelezen had? Een paar jaar geleden had hij door dat walgelijke boek van Lombroso gebladerd: deed deze man hem alleen maar denken aan een van die dragers van ‘erfelijke misdadigheid’?

Maar de afbeeldingen van Lombroso waren in zwart-wit geweest; zouden ogen daarop herkenbaar zijn geweest als licht of donker? Brunetti zocht naar het beeld dat hij in zijn geheugen moest hebben en keek naar de muur tegenover hem om het herinneringsproces een handje te helpen. Maar er kwam niets, geen duidelijk beeld van een man met blauwe ogen, noch deze man, noch iemand anders.

In plaats daarvan vulde zijn geest zich onontkoombaar en ongevraagd met het beeld van zijn moeder, die hem, opzijgezakt in haar stoel, aankeek met wezenloze ogen die hem niet herkenden.

‘Guido?’ hoorde hij iemand zeggen, waarop hij zich omdraaide en het vertrouwde gezicht van Rizzardi zag.